

STOPY SLAVNÝCH NA KYPRU

Kypr je díky nejdéle trvajícímú létu v Evropě a písčným plážím oblíbenou destinací, kam každoročně směřují tisíce turistů, i z České republiky. Díky své strategické poloze byl tento ostrov vždy hojně navštěvovaným místem ve Středomoří. Pojďme si připomenout pár jmen z historie, se kterými se zde můžete setkat nebo je i cíleně vyhledávat, pokud vás přestane bavit koupání v moři a relaxace na hotelovém lehátku.

Začněme ještě před naším letopočtem osobností, která se přímo zde narodila. Jedná se o **Zénóna z Kitia**, filozofa - zakladatele významné stoické školy. Jeho bustu (v blízkosti přírodovědeckého muzea) i sochu (na Evropském náměstí u přístavu) naleznete v Larnace, která se nazývala ve starověku Kitionem. Zénón se zde narodil asi r. 336 př. Kr. a stal se obchodníkem jako jeho otec.

Protože však díky lodnímu neštěstí o vše přišel, odešel velice brzy do Atén a začal se zabývat filozofií. Roku 308 př. Kr. otevřel vlastní školu, která své jméno odvodila od sloupořadí (stoa-sloup) lemující antická náměstí, kde debatovali učenci a filosofové. Dle stoiků by se člověk měl snažit o ctnostný život, kterého lze dosáhnout rozumností,

uměřeností, spravedlností a statečností. Se vším ostatním, čímž je myšleno např. bohatství, postavení, sláva, ale také zdraví, se člověk musí smířit. Mimo jiné z této školy vzešly nauky, jež měly veliký vliv na socialismus. Stoici byli první, kdo hlásali, že všichni lidé jsou si rovni.

V počátcích křesťanství na ostrově šířili novou víru i nejbližší „spolupracovníci“ Ježíše Krista. Kypr při své první misijní pouti navštívil **svatý Pavel**. Prošel celý ostrov až do Pafosu, kde vám dnes ukáží sloup, u kterého byl údajně připoután a bičován. Pavla provázel na Kypru též **svatý Barnabáš** a jeho bratranec **svatý Marek**, oba původně rodáci z Kypru. Právě v domě, který Markova matka Marie zdědila v Jeruzalémě, se scházeli Ježíšovi učedníci, proběhla zde i poslední večeře. Při misijní cestě se Marek staral Pavlovi a Barnabášovi o hmotné záležitosti. Když se dostali až do Pamfýlie (dnešní Turecko), rozhodl se Marek opustit je. Po nějakém čase Pavel chtěl, aby ho Barnabáš doprovázel na jeho další cestě. Barnabáš chtěl sebou vzít opět i Marka, s čímž Pavel nesouhlasil, protože se předtím v Pamfýlii odloučil. Barnabáš nakonec Pavla opustil a spolu s Markem se vydal lodí zpět na Kypr. V roce 61 zde byl po nelidském týrání ukamenován. Barnabášovy pozůstatky se našly v roce 488 v hrobce kláštera sv. Barnabáše v Salamis (dnešní turecký Severní Kypr). Tradičně je považován za zakladatele kyperské církve a je uctíván jako patron Kypru. Marek po smrti Barnabáše odcestoval do Říma a napsal tu své evangelium, kde tlumočil slova svatého Petra, která od něj slyšel v kázáních i důvěrných rozmluvách. Jeho konkrétní a stručné evangelium patří k nejméně formálním v Bibli, bylo pravděpodobně zaznamenáno jako první (kolem roku 67).

Larnaka je svázána s osobností **svatého Lazara**, kterého Ježíš zázračně vzkřísil z mrtvých. Kostel Agios Lazaros zde nechal vystavět v roce 900 byzantský císař Lev VI. Moudrý přímo nad prázdným Lazarovým hrobem. V Larnace, respektive tehdejší Kitiu, prý Lazar prožil třicet let svého „druhého života“, to znamená života po svém vzkříšení a zmrtvýchvstání. Podle pověsti se zde stal prvním knězem (někdy bývá uváděno, že zde byl dokonce biskupem) a na svých četných poutích ostrovem šířil křesťanství mezi obyvatelstvem.

Protože je Kypr ostrovem dvou náboženství, najdeme zde i významné islámské posvátné místo - mešitu Hala Sultan Tekke, ležící na Slaném jezeře u Larnaky. Jedná se o hrob

Umm Haram, tety proroka Mohameda, někdy se též uvádí jako Mohamedova pěstounka či ošetřovatelka. Byla ženou místodržícího z Palestiny a doprovázela manžela při dobytelském tažení na Kypr v roce 647. Zlomila si zde vaz po pádu z muly (kříženec klisny s oslem). Její hrob tvoří tři ohromné kamenné desky, které sem podle legendy připluly po moři v noci po jejím úmrtí z Jeruzaléma. Hala Sultan Tekke je nejvýznamnější islámské poutní místo po Mecece a Medině.

S třetí křižáckou výpravou se dostal na Kypr anglický král **Richard Lví srdce**. V mládí byl silně ovlivněn kultem rytířství. Již brzy po své korunovaci (3. září 1189) vytáhl Richard na křižovou výpravu do Svaté země. Na Sicílii, kde přezímoval kvůli nepřízní počasí, se k němu připojila budoucí manželka – navarrská princezna Berengaria (Navarra je dnes součástí Španělska). Když pak v dubnu 1191 anglické lodě vypluly ze Sicílie, díky špatnému počasí se flotila rozpadla, mnohé lodě se potopily. Sám Richard zamířil nejprve na Krétu a poté zakotvil na Rhodu. Na jedné z lodí, které byly zahnány na Kypr, byla i Richardova sestra a snoubenka. Kypr byl v té době byzantskou provincií, fakticky mu ale vládl Izák Komnenos, který se prohlásil nezávislým kyperským císařem. Mnohé anglické trosečníky, kteří přistáli na ostrově, dal okamžitě uvěznit a lodě vydrancoval. Kapitán lodě, na níž cestovala Johana s Berengarií, zakotvil v Limassolské zátocy a požádal Komnena o zásoby, ten ale jakoukoliv pomoc odmítl a zakázal posádce se vylodit. O několik dnů později vzal Richard útokem přístav Limassol, který okamžitě kapituloval, a Izáka odtud vypudil. 12. května se Richard jako dvaatřicetiletý s Berengarií oženil na hradě v Limassolu, čímž se stala anglickou královnou. Na hradě je dnes umístěno muzeum středověku. Během května křižáci ovládli celý ostrov.

Poté se novomanželé vydali na vítězné tažení do Svaté země. Richard zde mj. určil, kdobude právoplatným králem Jeruzaléma (Konrád z Montferratu). Poraženému v boji o tento titul - Guyovi z Lusignanů navrhl, aby se stal králem Kypru. A jedna zajímavost na závěr: Richard svůj přídomek „Lví srdce“ nezískal jako ocenění svých udatných činů, ale byl mu přidělen až po jeho smrti. Při balzamování jeho mrtvého těla bylo totiž zjištěno, že Richardovo srdce má abnormálně míry - tedy lví srdce.

Pobyty na Kypru s možností výletů či půjčení auta vám zajistí CK Blue Sky Travel, www.blueskytravel.cz.

Ing. Hana Prchalová, únor 2010